

Какво му трябва на човек, когато реши да пътува за чужбина?

За да сте сигурни, че сте попаднали в правилната рубрика, ще припомним въпроса: Какво му трябва на човек? „Някои казват ферари, други пари, а в действителност, особено когато е в чужбина, на човек, в нашия случай българин, преди всичко му е необходима информация. Информация, конкретна, точна, важна за неговото законово и спокойно пребиваване в съответната страна, в случая ЧР“.

И така... нашият разказ продължава. Избранният ни герой е решил да излезе за по-дълъг период извън границите на България, да си потърси препитание, защото някой му се обади, че има добра работа в Чехия. Разбира се, хукнал човекът или, както се случва по нашите земи, натоварили го на някакъв микробус, с който пътуването било „безплатно?!“ и... тръгнал.

Нашето предупреждение. Спри се, пътничко, осигури си необходимите документи и тогава тръгни!

Основен документ при пътуване в чужбина е валиден паспорт или валидна лична карта.

Добре е, че още на българската граница могат да установят дали е изтекъл срокът на валидност на документа и добре е, че в **Европейския съюз можем да пътуваме само с един документ за самоличност: паспорт (П) или лична карта (ЛК).** Много важно е личният документ да е с дългосрочна валидност.

Да, проверил човекът и установил, че има цели 3 месеца до изтичане валидността на личния му документ, паспорт също има, но е стар, с изтекъл срок, ама нали има и валидна шофьорска книжка – това означава, че всичко е наред.

Да така е, докато сме на територията на РБ. На границата ще ни спрат за това, че ЛК има кратък срок на валидност, а **шофьорската книжка според закона за личните документи, е документ за самоличност само на територията на РБ.** В чужбина тя е документ, доказващ, че имате право да управлявате моторно превозно средство.

За пътуване в чужбина ни е необходим личен документ: П или ЛК със

срок на валидност, препоръчително, не по малък от 6 месеца. Ако решите да пътувате до страни, извън ЕС, (например Украйна), изискването на страната е да притежавате паспорт с такава валидност, а някои дължави изискват и по-дълъг срок.

Доволен е нашият герой, че има валиден документ за самоличност, значи е на първото стъпало на микробуса за ЧР. Така е, но... да не бързае. За да се качи окончателно в микробуса, му е необходим и още един важен документ – **здравна осигуровка. Най-точно: европейска здравна карта.**

Сигурно си казвате, както и нашият герой: „За какво ми е, здрав, прав съм, на мен ли нещо лошо ще ми се случи, само да харча излишни пари?“. За съжаление, не е така. Трудовите злополуки са много чести при работа, която е продължителна и тежка – човек се преуморява и тогава се случват произшествията.

Запомнете: Втори основен документ при пътуване в чужбина, но с не по-малка важност от първия личен документ, е медицинската застраховка за определен период или европейска здравна карта.

Първият личен документ гарантира самоличността Ви, но вторият, гарантира евентуалното спасяване на живота Ви.

Българското законодателство не изисква при излизане от границите на РБ да имате задължително здравна карта, но практиката показва, че тя е крайно необходима. Защо? Ако имате медицинска застраховка за Европа, която покрива застрахователни случаи поне за 30 000 EUR, в случай на злополука, застрахователят ще заплати Вашите медицински разходи и връщането (транспортни-

рането) Ви до РБ.

И да си го кажем така, както е – масово се излиза в чужбина без здравна осигуровка. Законодателят е решил, че когато се пътува в чужбина за туризъм, винаги се прави медицинска застраховка и туристическите агенции го правят. **Но това, че по време на работа, можем да се разболеем или по-лошо – да се нараним и понеже медицинската застраховка не е задължителна, не ни интересува и дори не винаги се запитваме дали работодателят ни е осигурил и най-важното – дали плаща за нас.**

И така, героят ни има и втория, гарантиращ пребиваването му в чужбина документ, което означава, че се е качил на микробуса. Нали си спомняте? На този, за който са му казали, че е „безплатен“ и пътува за жадуваната Чехия, където го чака „добре платена работа“.

Пристига в Прага, Бърно или където го стоварят, в някакво населено място или може и на сред полето, ако трябва веднага да се почва работа. Място, което не му казват как се нарича, но и той не пита: „Къде се намирам, на какъв адрес?“. Но за какво му е да знае, нали сме граждани на ЕС, не е задължителна никаква регистрация. Вярно и не напълно...

Чешкото и европейското законодателство не изискват задължителна адресна регистрация, ако пребивавате в страната до един месец. След това, се препоръчва адресна регистрация по местоживееене. Ако сте настанени в общежитие, за да нямате проблеми и законово да пребивавате, собственикът на общежитието трябва да Ви осигури тази регистрация.

Ако живеете под наем, трябва да се регистрирате в полицията за чуж-

„Информация – как да преживея в чужбина и има ли нужда българинът от нея?“

денци, отново по местоживееене. Във всяко населено място има поделение на тази полиция, към което трябва да се обърнете.

Представяте гореописаните документи. Полицията за чужденци, във всеки отделен случай, има право да изиска допълнителна информация. В повечето случаи, ако документите са добре попълнени, те се регистрират и Виe получавате регистрационно листче, с дата на получаване на разрешителното.

След като получите POVOLENI K PŘEHODNĚMU ROBYTU OB-ČANA EU (Разрешително за временно пребиваване на гражданин на ЕС), Виe пребивавате законно в ЧР и имате правата и задълженията на всички като Вас. Успех във Вашите начинания!

И ще завърша, отново:

Колкото и да не ни харесва, колкото и да ни нарушава желанието да не зачитаме правилата, трябва да се научим да пазим себе си, а това означава, че трябва да се научим да спазваме определени изисквания.

В следващия брой очаквайте: Информация за здравното и социално осигуряване в ЧР.

В случай, че имате конкретен въпрос, можете да го зададете на имейл info@infocentrumbg.com

Полезни линкове: www.policie.cz (полиция и полиция за чужденци), www.vzpr.cz (Всеобща здравна каса), www.migrace.cz (интеграционен център), www.mvg.bg (МВР на РБ), www.mfa.bg (МВнР на РБ – информация за консулски услуги), www.infocentrumbg.com (информация за българските граждани, живеещи в ЧР).

Забележка: Авторката предоставя хонорара, предвиден за публикацията, в полза на АБС. ♦

- В ЕС можете да пътувате само с ЛК, но не забравяйте да проверите валидността на документа. Валидността на документа е до датата, изписана в него.
- Добре е да сте информирани, че много често, в ЧР се изисква втори валиден документ за самоличност (П или ЛК), а шофьорската книжка не се признава като документ за самоличност.

Ако притежавате европейска здравна карта (ЕЗК), тя гарантира, че при злополука, спешно ще Ви приемат в болница, но безплатно е само спасението на Вашия живот. След това долекуването трябва да се плаща. А средства? Тази ЕЗК е добре да се ползва само, докато започнете работа с договор.

В случай, че сте на трудов договор, трябва да изискате от работодателя, да Ви бъде издадена валидна здравна картичка от VZP (Всеобщата здравна каса в ЧР), където са регистрирани здравните осигуровки на всички чужденци. Тази картичка Ви гарантира пълното медицинско обслужване като на всички работещи и осигурени в ЧР. Можете да проверите дали Ви плащат здравните осигуровки във всеки от клоновете на здравната каса (VZP).

- В чужбина задължително, независимо, че законът не го изисква, трябва да имате европейска здравна карта, но не забравяйте, че тя е валидна само за спешни случаи.
- Препоръчително е, ако нямате здравна осигуровка в ЧР, да имате такава поне в РБ, защото здравната осигуровка Ви дава възможността, при необходимост да бъдете лекуван и в ЧР.

Основни документи за регистрация, в общия случай:

- Молба за признаване на статут на временно пребиваващ, получава се от полицията за чужденци, (където се записвате предварително, тогава не чакате).
- Валиден личен документ – П или ЛК.
- Документ, доказващ адресното Ви пребиваване (договор за наем, оригинал или нотариално заверен документ за адресно пребиваване).
- Скица от кадастъра, доказваща, че наемодателят е собственик на жилището, което Ви е отдал под наем. Заверена служебно, най-лесно в пощата.
- Документ, доказващ основанието, поради което пребивавате дългосрочно в ЧР (главно трудов договор или договор за извършена работа или така наречения *Živnostenský list* – документ, равнозначен на едноличен търговец в РБ, който Ви дава възможност да заплащате за Вас и близките Ви здравна и социална осигуровка).
- Две актуални снимки.
- Документ за социална и здравна осигуровка.